

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIAUS ĮSTAIGA**

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
El. paštas post@socmin.lt

Į

2021-02- Nr. (1.19 -2021-57)2-
2021-01-28 Nr. (16.1E-34)STAP-46

DĖL ĮSAKYMO PROJEKTO NR.21-19032 DERINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, susipažinusi su pateiktu derinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymo „Dėl vaiko situacijos vertinimo tvarkos aprašo“ pakeitimo“ projektu (toliau – Projektas), teikia žemiau išdėstytas pastabas ir pasiūlymus jo tobulinimui:

1. Siūlytina papildyti Projektą Aprašo 7.3 punkto pakeitimais, siekiant suderinti šio punkto nuostatas su Aprašo 7 punktu bei Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią vaiko situacijos vertinimas atliekamas gavus (nagrinėjant) pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs šioje dalyje nurodytus veiksmus (įskaitant ir vaiko situacijos vertinimą), priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą, jeigu nenustato vaiko teisių pažeidimų ir pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei.

Neatlikus vaiko situacijos vertinimo (į kurį įeina ir paminėtoje įstatymo normoje nurodyti veiksmai) nagrinėjant pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kyla abejonės ar objektyviai nustatomas vaiko teisių pažeidimo fakto buvimas (nebuvimas).

2. Siūlytina tobulinti Projekto 3 punktu keičiamo Aprašo 8 punkto formuluotę, suderinant šiame punkte dėstomos normos turinį su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi.

Atkreiptinas dėmesys, kad galiojanti ir siūloma šio punkto redakcija suponuoja, kad vaiko teisių pažeidimu laikomi tik netinkamo tėvų valdžios panaudojimo atvejai.

Pastebėtina, kad galimas pedagogo smurtas prieš vaiką (-us), smurtas tarp vaikų taip pat laikytini vaiko teisių pažeidimu, todėl lieka neaišku, kodėl šiais atvejais turėtų būti pildomas Aprašo 1 priedas, kuris pildomas tais atvejais, kai pranešimas apie vaiko teisių pažeidimą nepasitvirtina (Aprašo 7.1 punktas). Svarbu ir tai, kad vaiko teisių pažeidimas gali būti padarytas ne tik dėl vaiko tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą, bet ir kitų asmenų neveikimo ar netinkamo veikimo. Todėl tokios formuluotės įtvirtinimas reikštų, kad Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba susiaurina savo funkcijas ir reaguoja tik į vaiko teisių pažeidimus šeimoje.

Tobulinant Projekto 3 punktą (Aprašo 8 punktą) atkreiptinas dėmesys, kad Pagal Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalį, vaiko situacijos vertinimas atliekamas gavus pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą. Tik atlikus paminėto straipsnio 1 dalyje nurodytus veiksmus (įskaitant vaiko situacijos vertinimą) ir nenustačius vaiko teisių pažeidimo ir pavojaus vaiko fiziniam ar psichiniam saugumui, sveikatai ar gyvybei, priimamas sprendimas baigti pranešimo nagrinėjimą.

Remiantis šiuo argumentu siūlytina įvertinti poreikį tobulinti kitus Aprašo punktus (jei tai reikalinga dermės su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi aspektu) ir atitinkamai papildyti Projektą.

3. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį nustatoma, jeigu „Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikdamas vaiko situacijos vertinimą, nustato vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksnius bei rizikos veiksnius, susijusius su vaiko tėvais ar kitais jo atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku, ir jeigu vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą neužtikrina vaiko teisių ir teisėtų interesų“, t.y. būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį gali būti nustatyta ir nesant vaiko teisių pažeidimo, siekiant laiku suteikti vaikui ir šeimai reikiamą pagalbą.

Todėl siūlytina tobulinti Projekto 3 punktą (Aprašo 8 punktą) dalyje dėl vaiko (-ų) atstovų pagal įstatymą informavimo apie galimybę kreiptis pagalbos į savivaldybės socialinių paslaugų įstaigą arba kitą įstaigą. Priešingu atveju, net ir nustačius vaiko funkcionavimo rizikos veiksnius, nebus nustatyta būtinybė vertinti pagalbos vaikui ir šeimai poreikį (kas leistų objektyviai nustatyti reikalingų paslaugų poreikį), vaiko tėvai bus informuoti apie galimybę kreiptis pagalbos, tačiau tokiu būdu nebus užtikrintas (jei tėvai nesikreips, jei bus pasiūlytos individualios situacijos neatitinkančios paslaugos ar jos bus nepasiūlytos ir pan.) savalaikis tinkamos pagalbos suteikimas, užkertantis kelią rasti geriausią problemos sprendimo būdą ir suteikti šeimai pagalbą, kuri laiku padėtų išspręsti vaiko ir šeimos problemas.

4. Siūlytina tobulinti Projekto 4 punktu keičiamo Aprašo 16.1 punktą, nustatant terminą, per kurį Tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius turi išsiaiškinti, ar yra asmenų, pas kuriuos būtų galima laikinai apgyvendinti iš nesaugios aplinkos paimtą vaiką.

5. Įvertinant tai, kad vaiko laikino apgyvendinimo aktas turėtų būti surašomas ir Projekto 4 punktu keičiamo (papildomo) Aprašo 16.2 punkte numatytais atvejais, tikslintina 16.3 punkto formulė.

6. Siūlytina tobulinti Projekto 5 punktu keičiamą Aprašo 23 punktą, suderinant jo nuostatas su Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio 1 dalimi bei 36¹ straipsnio nuostatomis (įstatymas nenumato galimybės nutraukti (baigti) vaiko situacijos vertinimą – atlikus vaiko situacijos vertinimą, įstatymo nustatytais atvejais baigiamas pranešimo apie galimą vaiko teisių pažeidimą nagrinėjimas).

7. Siūlytina įvertinti tikslingumą Projekto 11 punktu pripažinti netekusiais galios Aprašo 31.7 ir 31.8 papunkčius bei siūlytina apsvaigimą minėtus papunkčius papildyti, nustatant objektyvius papildomus kriterijus (pavyzdžiui, apsvaigimas lemia negebėjimą užtikrinti saugią aplinką vaikui ir (ar) panašiai).

8. Tikslinti Projekto 14 punktu keičiamo ir papildomo Aprašo 41.1.1. punkto formuluotę, tikslinant nuorodą į Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36⁴ straipsnio dalį (punkte nurodyti patikrinimai reglamentuoti Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36⁴ straipsnio 8 dalyje).

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė

Edita Žiobienė

Eivilė Žemaitytė, tel. (8 5) 210 7175, el. paštas eivile.zemaityte@vtaki.lt